

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
МЕДИЧНИЙ
НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ**

Науковий журнал
31 березень 2022

Одеса
2022

ISSN 2306-7772

Науковий журнал

Південноукраїнський медичний науковий журнал

31 березень 2022

Виходить тричі на рік.

Редактор, коректор – Мельбрун А. Я.

Верстка-дизайн – Калабухова С. Ю.

Відповідальність за підбір, точність наведених на сторінках журналу фактів, цитат, статистичних даних, дат, прізвищ, географічних назв та інших відомостей, а також за розголошення даних, які не підлягають відкритій публікації, несуть автори опублікованих матеріалів. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій. Матеріали публікуються в авторській редакції. Передрукування матеріалів, опублікованих у журналі, дозволено тільки зі згоди автора та видавця. Будь-яке використання – з обов'язковим посиланням на журнал.

Свідоцтво про державну реєстрацію: КВ № 19536-9336Р від 26.11.2012 р.

Засновник журналу: ГО «Південна фундація медицини»

© ГО «Південна фундація медицини», 2022

© Автори наукових статей, 2022

© Оформлення Ткаченко М. С., 2022

ЗМІСТ

Волос Л. І., Дудаш А. П. НАДМІРНА ЕКСПРЕСІЯ ЦИКЛООКСИГЕНАЗИ-2 (СОХ-2) В ПОТРІЙНО-НЕГАТИВНОМУ І HER2/NEU-ПОЗИТИВНОМУ ФЕНОТИПАХ ІНВАЗИВНОГО ПРОТОКОВОГО РАКУ ГРУДНОЇ ЗАЛОЗИ.....	4
Гнидюк О. В. ГОЛОВНИЙ БІЛЬ НАПРУГИ ТА ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ПРОЯВАМИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ У СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ КРИВОРІЗЬКОГО ФАХОВОГО МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ.....	11
Гошовська А. В. ЧАСТОТА ПОРУШЕНЬ В СИСТЕМІ МАТИ-ПЛАЦЕНТА-ПЛІД НА ТЛІ ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ЖІНОЧИХ СТАТЕВИХ ОРГАНІВ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ).....	14
Гошовська А. В. ПРОФІЛАКТИКА І ЛІКУВАННЯ ПЛАЦЕНТАРНОЇ ДИСФУНКЦІЇ У ВАГІТНИХ НА ТЛІ ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ЖІНОЧИХ СТАТЕВИХ ОРГАНІВ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ).....	17
Гричко Р. Ю., Фуртак І. І., Гричко О. М. КОМПЛЕКС ЗАХОДІВ, НЕОБХІДНИХ ДЛЯ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ НЕГОТОВНІСТЬ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ДО ПОДОЛАННЯ НАСЛІДКІВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 ТА МІЛІТАРНІ ЗАГРОЗИ.....	20
Волошин Я. В., Такташов Г. С., Грона Н. В., Гомозова О. А., Петряєва О. Б. ОГЛЯД СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	24
Дзевульская И. В., Маликов А. В. И. В. БУЯЛЬСКИЙ И ЕГО ВКЛАД В КЛИНИЧЕСКУЮ АНАТОМИЮ.....	29
Заєць С. М. ОСОБЛИВОСТІ МЕХАНІЗМІВ ПОШКОДЖЕННЯ ЛЕГЕНЕВОЇ ТКАНИНИ ПРИ ІНФЕКЦІЇ COVID-19.....	32
Зелена М. І. СТАН ЗДОРОВ'Я СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ТА ЇХ РІВЕНЬ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТРЕСУ.....	36
Ільницький Р. І., Добрянський Д. В., Кузьменко Н. М., Петелицька Л. Б. ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ДІАГНОСТИКА БРОНХІАЛЬНОЇ ОБСТРУКЦІЇ	39
Каніщева О. В. ОСОБЛИВОСТІ КОРОТКОСТРОКОВОЇ ВАРІАБЕЛЬНОСТІ АРТЕРІАЛЬНОГО ТИСКУ У ПАЦІЄНТІВ З АРТЕРІАЛЬНОЮ ГІПЕРТЕНЗІСІЮ У ПОРІВНЯННІ ЗІ ЗДОРОВИМИ ДОБРОВОЛЬЦЯМИ.....	44
Кривецька І. І., Хованець К. Р. РЕАБІЛІТАЦІЯ ХВОРИХ З РУХОВИМИ ПОРУШЕННЯМИ, СПРИЧИНЕНИМИ ГОСТРИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ.....	49
Кривецька І. І., Хованець К. Р. ГОСТРІ ПОРУШЕННЯ МОЗКОВОГО КРОВООБІГУ ТА ВПЛИВ COVID-19.....	52
Кривецька І. І., Хованець К. Р. ОСОБЛИВОСТІ ЛІКУВАННЯ РОЗСІЯНОГО СКЛЕРОЗУ ПРЕПАРАТОМ ДРУГОЇ ЛІНІЇ: ОКРЕВУС (ОКРЕЛІЗУМАБ).....	55
Омельченко О. Є., Микитенко А. О., Білець М. В. ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ.....	58
Процак Т. В., Войтюк О. Ю., Герман О. І. ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС КОРОНАВІРСНОЇ ПАНДЕМІЇ.....	61
Protsak T. V., Herman O. I., Voitiuk O. Y. FEATURES OF THE DEVELOPMENT OF THE PANCREAS.....	64
Процак Т. В., Назарук В. В. СУЧАСНІ ЛІТЕРАТУРНІ ДАНІ ЩОДО ФОРМ ЧЕРЕПА У ЛЮДЕЙ ЗРІЛОГО ВІКУ.....	68
Романуха В. В. АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ НАВЧАННЯ В ІНТЕРНАТУРІ.....	71
Тещук В. Й., Тещук В. В., Руських О. О., Аврамов П. С. СИНДРОМ ВЕРТЕБРАЛЬНОЇ АРТЕРІЇ В ПРАКТИЦІ ВІЙСЬКОВОГО ЛІКАРЯ.....	74

Омельченко О. Є.
кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри біологічної та біоорганічної хімії
Полтавського державного медичного університету

Микитенко А. О.
кандидат медичних наук,
викладач кафедри біологічної та біоорганічної хімії
Полтавського державного медичного університету

Білець М. В.
кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри біологічної та біоорганічної хімії
Полтавського державного медичного університету

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МЕДИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Анотація: В умовах несприятливої епідеміологічної ситуації та триваючої пандемії повстає питання вдосконалення дистанційних форм навчання. В статті розглянуті переваги та недоліки впровадження он-лайн навчання в закладах вищої медичної освіти та окреслені шляхи покращення надання освітніх послуг в дистанційному режимі у системі охорони здоров'я. Обговорені підходи до оптимізації оцінювання практичних навиків здобувачів освіти медичного профілю в умовах дистанційного навчання та з урахуванням принципів академічної доброчесності.

Анотация: В условиях неблагоприятной эпидемиологической ситуации и продолжающейся пандемии встает вопрос усовершенствования дистанционных форм обучения. В статье рассмотрены преимущества и недостатки внедрения он-лайн обучения в высших медицинских образовательных учреждениях и определены пути улучшения предоставления образовательных услуг системы здравоохранения в условиях дистанционного режима. Обсуждены подходы к оптимизации оценки практических навыков соискателей образования медицинского профиля в условиях дистанционного обучения и с учетом принципов академической добротности.

Summary: In the context of the unfavorable epidemiological situation and the ongoing pandemic, the question arises of improving distance learning forms. The article deals with the advantages and disadvantages of introducing online learning in higher medical educational institutions and identified ways to improve the provision of educational services in remote mode in the health care system. Approaches to optimizing the assessment of practical skills of applicants for education are discussed medical profile in the conditions of distance learning and taking into account the principles of academic integrity.

В умовах тотального погіршення епідеміологічної ситуації на земній кулі, що спричинено SARS-CoV-2 та оголошенням ВООЗ пандемії з наступним переходом людства в багатьох галузях, включаючи освітні послуги, на дистанційну форму роботи, повстає питання вдосконалення дистанційних форм навчання, так як абсолютно не зрозуміло якій термін будуть тривати ці форсмажорні обставини. Поширення коронавірусної інфекції у світі та Україні змінило не лише пріоритети медичної допомоги, але й внесло кардинальні зміни у всі сфери життєдіяльності. За складних пандемічних умов універсальним рішенням проблеми формату освітнього процесу стали дистанційні форми навчання, основним принципом яких є інтерактивна взаємодія між суб'єктами освітніх послуг [4]. Дистанційна освіта, незважаючи на декілька десятиліть її розвитку, досить активно увійшла у наше життя саме останнім часом, в умовах карантину. Якщо раніше мова йшла про те, що використання дистанційної форми навчання забезпечує, передусім, неперевершену (порівняно з іншими формами навчання) швидкість оновлення знань за підтримки інформаційних ресурсів, що обираються здобувачами освіти зі світових та вітчизняних електронних інформаційних мереж, то в умовах загальнопланетарного карантину дистанційна освіта – єдина форма забезпечення всьо-

го освітнього процесу [2]. Сьогодні дистанційне навчання є однією з провідних світових тенденцій в освіті – ця технологія реалізує принцип безперервної освіти і здатна задовольнити постійно зростаючий попит на знання в інформаційному суспільстві [1, 4].

Провідна мета освітнього процесу вищої школи в умовах глобалізації, інформатизації та інтеграції світової спільноти та відповідно до Стратегії розвитку медичної освіти в Україні схваленої Кабінетом Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 95-р – це підготовка фахівців і формування творчих особистостей, здатних до самостійної роботи, які вміють діяти в нестандартних ситуаціях і відчують потребу в безперервній освіті [3; 9]. Але ж ця концепція висвітлює і головні проблеми сучасної медичної освіти України, а саме: компетентності, які здобувають студенти, не завжди є релевантними та сучасними, обмежений обсяг фінансування наукових досліджень, як у вищій школі так і в науково-дослідницьких закладах, проблеми реалізації принципів академічної доброчесності згідно світових стандартів, що заподіює значну шкоду морально-етичним основам в галузі надання освітніх послуг у вищих медичних навчальних закладах країни [7]. Нові інформаційні виклики зумовлюють упровадження в навчальний процес новітніх технологій навчання.

Отже, дистанційне навчання – це форма здобуття освіти, яка ґрунтується на використанні традиційних та інноваційних комп’ютерних технологій, що забезпечує самостійне вивчення матеріалу, організацію діалогу за допомогою сучасних засобів зв’язку між викладачем та здобувачем освіти, коли процес навчання не залежить від місця перебування останніх [8].

На відміну від заочного навчання, з яким часто порівнюють дистанційну форму, остання передбачає не лише постійну самоосвіту та роботу із засвоєння знань, а і постійний контакт як із викладачами, так і з іншими своїми колегами, стейкхолдерами тощо, в той час як заочна форма освіти передбачає подібне спілкування обмежену кількість разів за весь період навчання.

Потрібно відзначити, що дистанційна форма навчання має певні переваги перед іншими формами навчання, а саме:

- гнучкість, яка надає можливість викладати матеріал відповідно до рівня підготовки та базових знань здобувачів освіти;

- актуальність. Дуже добре, що в наш час існує безліч інформаційних ресурсів, з яких можна черпати необхідну інформацію;

- зручність, згідно якої кожен здобувач освіти може обрати власний ритм та режим отримання знань у комфортній для нього обстановці та зручний час, що позитивно впливає на сам процес навчання;

- індивідуалізація, що дає змогу здобувачам освіти узгодити навчання зі своїми потребами;

- доступність, що передбачає економію часу та коштів, оскільки відпадає потреба в оренді приміщень, оплаті значної кількості персоналу, тощо;

- висока ефективність професійної підготовки викладачів, оскільки проводять дистанційне навчання лише найкращий професорсько-викладацький склад вищих навчальних медичних закладів з використанням найсучасніших навчально-методичних матеріалів, які можуть донести інформацію до здобувача освіти незалежно від відносного розуміння останнім матеріалів практичних занять та інших чинників, які впливають на рівень його знань;

- дистанційна форма освіти формує особливу самоорганізованість, самосвідомість та самодисципліну, оскільки така форма навчання потребує від здобувача свідомого і мотивованого підходу до отримання знань.

Викладачі чудово справляються з дистанційним навчанням здобувачів вищої медичної освіти, вони добре координують пізнавальний процес, постійно удосконалюють ті курси, які вони викладають, підвищують творчу активність і кваліфікацію відповідно до нововведень та інновацій.

Проте, система дистанційного навчання має і недоліки.

По-перше, для успішної корекції навчання та адекватного оцінювання важливо мати безпосередній контакт між викладачем і здобувачем освіти.

По-друге, відсутність постійного контролю. Неможливо точно перевірити, чи саме той здобувач освіти виконує завдання чи це робить хтось

інший. Це глобальна проблема додержання принципів академічної доброчесності та справедливого оцінювання знань, оскільки неможливо впевнено сказати, чи сам здобувач освіти вирішив тестові завдання та розв’язав ситуаційні клінічні задачі, чи йому допоміг Google; чи дійсно здобувач освіти готувався до он-лайн заняття та опанував заданий теоретичний матеріал чи просто під час опитування прочитав з екрану смартфона або ноутбука. Можна приводити як приклад, багато варіантів за допомогою яких здобувачі освіти нехтують принципами академічної доброчесності.

Крім того, варто сказати, що он-лайн навчання підходить не для всіх, адже не у всіх населених пунктах є можливість доступу до мережі Інтернет, не говорячи про якісний та швидкий зв’язок.

І головне, під час дистанційної форми навчання практичне неможливим є реалізація принципу вибору здобувачем освіти власної освітньої траєкторії, що включає концепцію Liberalarts education (вільне творче навчання), яка розрахована на самостійне формування здобувачем вищої медичної освіти траєкторії власного навчання. Вона значною мірою спирається на курси вільного вибору. Цей підхід спрямований на персональне зростання здобувачів вищої освіти, включно з їхніми інтелектуальними спроможностями, здатністю приймати рішення, мати широкий світогляд тощо, а також на підвищення якості освітнього процесу в вищих медичних навчальних закладах.

Та найбільшим недоліком дистанційної форми навчання, ми вважаємо відсутність практичної діяльності (як то кажуть медичних маніпуляцій «біля ліжка хворого»), що просто необхідне здобувачу освіти в галузі медицини, як стоматологічного, так і загальномедичного профілю. На клінічних кафедрах здобувач освіти має вивчити теоретичний матеріал та показати, що він опанував практичні вміння та навички закладені в силабусах відповідних практичних занять, а викладач має їх оцінити. Ця практична робота – це приблизно половиною часу, що закладено в кредитно-модульну систему навчання [5] та відповідає сучасним вимогам, викладеним в освітньо-професійних програмах «Медицина» та «Стоматологія» [6]. Можна багато обговорювати різні загальноклінічні та стоматологічні маніпуляції, але майбутній лікар має їх бачити і робити, а не розмірковувати про них у он-лайн режимі, знаходячись на відстані декількох сот кілометрів від клінічних баз.

Формування системи практично орієнтованого навчання є не тільки «наріжним каменем» медичної освіти в країні, але і в багатьох прикладних аспектах визначає співпрацю між працедавцями (стейкхолдерами) та випускниками вищих медичних закладів освіти, формує та впливає на репутаційний капітал медичних вишів.

Необхідно відзначити, що при дистанційному навчанні значно збільшується доля самостійної роботи здобувачів освіти. Тому в нашому університеті розплановані та розроблені спеціальні завдання та рекомендації, а також форми контролю само-

стійної роботи здобувачів освіти, що чітко прописані в силабусах відповідних освітніх компонент (дисциплін).

Безспростовною є теза, що на початку впровадження дистанційних технологій навчання в вищих навчальних закладах потребуються значні фінансові вливання, але в подальшому правильна та чітка організація освітнього процесу дозволить суттєво зекономити кошти та, можливо, перерозподілити їх на інші галузі діяльності, зокрема на наукову роботу.

Підсумовуючи вищенаведене, можна впевнено сказати, що дистанційна форма навчання в вищих

медичних закладах освіти за нинішніх епідеміологічних обставин в світі є найкращим вирішенням. Вона дозволить зробити більш ефективною як саму систему охорони здоров'я так і оптимізувати витрати держави на підготовку здобувачів вищої медичної освіти. Проте, ми сподіваємось, що ситуація з карантинними та іншими обмежувачими заходами скоро завершиться і здобувачі освіти повернуться до звичайної класичної схеми навчання. Ми повинні зробити медичну освіту в Україні рентабельною, високоефективною і конкурентоздатною, тому що це реальна потреба нашого суспільства.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ахмад І.М. Дистанційне навчання студентів ВНЗ / І.М. Ахмад // Збірник наукових праць «Теоретичні питання культури, освіти та виховання», КНЛУ. - 2012. - випуск № 5. - 188с.
2. Дівнич Т.Я. Дистанційна форма навчання у вищих навчальних закладах як одна із технологій організації навчального процесу / Т. Я. Дівнич // Медична освіта. – 2015. – № 3. – С. 66–69.
3. Микитенко А.О. Роль науково-дослідницької роботи студента у підготовці медичних кадрів / А.О. Микитенко, О.Є. Омельченко // Південноукраїнський медичний науковий журнал. – 2021. – № 28. – С. 45–47.
4. Непорада К.С. Особливості викладання біологічної хімії студентам вищих медичних закладів в умовах карантину / К.С. Непорада, Л.Г. Нетюхайло, М.В. Білець [та ін.] // Біологічні, медичні та науково-педагогічні аспекти здоров'я людини : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 22–23 жовтня 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 117–119.
5. Непорада К.С. Самостійна робота студентів медичних ВНЗ у вивченні біологічної та біоорганічної хімії / К. С. Непорада, Л. Г. Нетюхайло, М. В. Білець [та ін.] // Актуальні питання контролю якості освіти у вищих медичних навчальних закладах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 22 березня 2018 р. – Полтава, 2018. – С. 171–172.
6. Непорада К.С. Сучасні аспекти організації самостійної роботи студентів при вивченні біологічної хімії у вищих медичних навчальних закладах / К. С. Непорада, Л. М. Тарасенко, Л. Г. Нетюхайло [та ін.] // Збірник наукових праць регіональної науково-практичної конференції «Х Менделєєвські читання». – Полтава, 2017. – С. 230–232.
7. Омельченко О.Є. Болонський процес та євроінтеграція медичної освіти в Україні: переваги, проблеми, недоліки / О.Є. Омельченко // Збірник наукових праць регіональної науково-практичної конференції «VII Менделєєвські читання». – Полтава, 2013. – С. 181–184.
8. Полат Е.С. Теория и практика дистанционного обучения / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркин, М.В. Моисеева // М.: «Академия», 2004. – 416 с.
9. Про схвалення Стратегії розвитку медичної освіти в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2019 р. № 95-р. Офіційний вісник України. 2019. № 21. С. 209.